

Malmö, Den 7 februari 2022

Miljödepartementet
M2021/02118

Remissvar: En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter

Sysavs dnr: 2021/72

Sysav, Sydskaånes avfallsaktiebolag, tar hand om avfall från hushåll och industri och återvinner så mycket som möjligt till nya resurser som återförs till samhället. Sysav verkar för att skapa ett samhälle med cirkulära flöden, med en hållbar produktion och konsumtion, och där onödigt avfall inte uppstår.

Sammanfattning

Sysav har tagit del av förslagen i Miljödepartementets promemoria "En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter".

Införande av fastighetsnära insamling av förpackningar är positivt då det kommer att bidra till ökad materialåtervinning samtidigt som restavfallsmängden minskar. Det är också positivt att kommunerna får ansvaret för denna insamling då det finns många samordnings fördelar med det nuvarande kommunala ansvaret.

Sysav har tagit del av Avfall Sveriges remissvar och ställer sig bakom deras svar i huvudsak. Sysav vill dock belysa några särskilt viktiga punkter.

Sysavs ställningstaganden

- Det är en förutsättning att producenterna ska bära **hela** kostnadsansvaret men det måste också säkerställas att de enskilda kommunerna erhåller full kostnadstäckning, inte bara inom avfallskollektiven utan även inom andra kommunala verksamheter som påverkas av lagstiftningen. Alla kostnader som härrör till insamling av förpackningsmaterial ska belasta producenterna, t ex merkostnader för anpassade kärl, containrar och fordon, framkörning, tömning, borttransport, omlastning, lagring för slutlig avlämning vid uppsamlingsplatser samt informationsinsatser. Fördyrande omständigheter som redovisas av kommunerna ska ersättas. En sådan fördyrande omständighet kan t ex vara om de i dagsläget okända kvalitetskraven är så högt ställda att de genererar ett extra arbete för att uppnå.

- I likhet med Avfall Sverige så **avstyrker** Sysav föreslagen övergångstid för fullt utbyggd fastighetsnära insamling under kommunalt insamlingsansvar. Föreslagen tid för ansvarsövergång **är inte genomförbar**, den bör åtminstone vara 7 år i likhet med förslaget som presenterades i 2018 års förpackningsförordning. I det område Sysav verkar används t ex 4-fackssystemet för insamling från småhushåll. En nackdel med systemet är att det i dagsläget finns en kärllleverantör och en leverantör av chassipåbyggnader på sopbilar. Ett införande av systemet kräver redan i dag flera års arbete från beslut till genomförande. Om många kommuner samtidigt ska införa fastighetsnära insamling föreligger uppenbar risk för att det kommer att uppstå flaskhalsar avseende både kärll- och fordonsproduktion. Vidare omfattar ett införande stora investeringar och stora arbetsinsatser som, i vissa fall, med fördel kan spridas ut över en längre tidsperiod. Ersättningen till kommunerna bör därför vara flexibel så att insamlingssystemet kan byggas ut i olika etapper. Det är viktigt att skapa förutsättningar för en så bra etablering av fastighetsnära insamling som möjligt med hänsyn tagen till samordning med nuvarande insamling av avfall under kommunalt ansvar. Sysav delar Avfall Sveriges inriktning, nämligen att i kombination med en utsträckt genomförandetid vore det rimligt med en generell ansvarsövergång till kommunerna tidigast den 1 januari 2025. Möjligheten att anmäla helt eller delvis utbyggd fastighetsnära insamling utsträcks med möjlighet till anmälan för åren 2025-2030.
- När det gäller kommuner som, på basis av politiska beslut och 28 § förpackningsförordningen (2006:1273), redan har infört fastighetsnära insamling behöver dessa få **ersättning redan från och med ikraftträdandet av förordningen** (enligt förslaget den 1 januari 2023). De bidrar redan till utsorteringen, insamlingen och av återvinningen av förpackningsavfall som tillgodoräknas efterlevnaden av gällande producentansvar för förpackningsavfall. Det är därför fullt rimligt att de direkt vid ikraftträdandet av en reviderad förpackningsförordning erhåller ersättning för den insamling som de verkställer. En sådan ersättning från och med den 1 januari 2023 (eller från det datum som förordningen föreslås träda ikraft) behöver regleras med särskilda övergångsbestämmelser eftersom det handlar om ersättning vid sidan av ett formellt kommunalt insamlingsansvar. Ramarna för ersättningen kan dock hämtas från föreslagen ersättningsmodell.

- Det behöver regleras i ett tydligt bemyndigande för kommunen att kunna ställa krav på inrättande av avfallsutrymmen i byggnad. Under kommunalt insamlingsansvar finns inte utrymme för reglering där fastighetsägare ska kunna avböja borttransport av förpackningsavfall eftersom kommunens föreskriftsrätt är generell och gäller så länge som det inte beslutats om någon dispens. Det bör vara upp till varje enskild kommun att fatta beslut om avsteg från kravet på fastighetsnära insamling utan att detta får negativ konsekvens för ersättning av de kostnader kommunerna har för insamlingen.
- Som komplement till fastighetsnära insamling nämns **lättillgängliga insamlingsplatser** där det ska vara möjligt att lämna förpackningar av andra material och skrymmande förpackningar/sällanförpackningar. I förslaget beskrivs lättillgängliga insamlingsplatser som återvinningscentraler, vilket Sysav anser kan fylla behovet när det gäller förpackningar av andra material än de normalt sett mest förekommande. När det gäller **skrymmande förpackningar/sällanförpackningar** kommer det dock att krävas något som motsvarar dagens återvinningsstationer, vilket förslaget inte tycks ta hänsyn till. Därmed kommer också processer avseende planer och bygglov för publika insamlingspunkter vara viktiga aspekter att hantera även i framtiden.
- Det är viktigt att fokus inte endast ligger på att det ska finnas en lättillgänglig insamlingsplats per kommun, utan att fokus istället läggs på avståndet invånarna har till denna insamlingsplats. Två av Sysavs ägarkommuner saknar t ex återvinningscentral inom den egna kommunen samtidigt som 85 % av våra 780 000 invånare når en återvinningscentral på mindre än 15 minuter och 100 % når en återvinningscentral på mindre än 30 minuter.
- **Tonersättning** ges enligt förslaget (schablonen för ersättning) endast avseende förpackningar som samlas in fastighetsnära och inte för förpackningar som samlas in vid lättillgängliga insamlingsplatser. Finns det således en förväntan på att dessa olika flöden hålls skilda vid omlastningsstationerna? Det innebär ökade kostnader som i så fall måste ersättas av producenterna.
- Då det inte framgår vilka **kvalitetskrav** som gäller för avlämnade förpackningar, och inte heller vem som ska fastställa dessa kvalitetskrav, är det viktigt att påpeka att högre kvalitetskrav leder till ökad kostnad för kommunerna. Ersättningsmodellen måste ta hänsyn till detta. I den fastighetsnära insamling som

bedrivs i Sysavs regi idag sker en enklare städning bland inkommet material, en åtgärd som kostar personaltimmar men som inneburit att vi hittills inte råkat ut för kvalitetsavdrag.

- Avseende den **kvartalsvisa redovisningen** av uppgifter som kommunerna ska redovisa till Naturvårdsverket, måste rapporteringsfristen utökas till att omfatta mer än en vecka. Det är svårt att förstå bakgrunden till varför inrapporteringen ska ske på så kort tid, när man samtidigt väljer en så lång rapporteringsperiod.
- Ansvar för fördelning av det insamlade förpackningsavfallet mellan producentansvarsorganisationer, motsvarande respektive organisations marknadsandel, bör ligga på producentansvarsorganisationerna och inte på kommunerna.
- Det bör förtydligas att överlämningen av förpackningsmaterial sker på omlastningen och att det därefter är producentorganisationer som ansvarar för all vidare hantering, lastning, borttransport, behandling.
- Om det inte finns någon godkänd producentansvarsorganisation ska kommunen se till att det insamlade förpackningsavfallet ska behandlas. Att sådan behandling ska ersättas ses som självklart, men det finns samtidigt en orimlighet i att det ens finns ett alternativ för producenterna att helt "köpa sig fria" från aktiva delar i producentansvaret.
- **Sysav anser det helt orimligt att verksamheter ska lämna förpackningsavfallet på en mottagningsplats i varje kommun** (två om invånarantalet överstiger 200 000 invånare). Detta kommer inte att bidra till önskad återvinningsgrad då det är tveksamt om t ex mindre verksamheter eller verksamheter med låg omsättning kommer att efterleva detta krav. Föreslagen servicenivå avseende verksamheternas mottagningsplatser är alltför låg. Hur ska de verksamheter som önskar fastighetsnära insamling hanteras och hur tillses att förpackningsavfallet inte slängs i restavfallet? Vem ansvarar t ex för insamlingen från kommunala verksamheter såsom skolor, fritidsanläggningar samt vård- och omsorgsboenden? Hur ska de verksamheter som tar sig till den enda mottagningsplatsen i kommunen få tids- och transportersättning av producenterna som ju enligt förslaget ska stå för alla kostnader?
- När det gäller insamling från **allmän plats** så är det positivt att kommunerna ersätts för denna insamling, men det bör

observeras att det är **alla kostnader som ska ersättas**. Ett ökat antal fraktioner som ska samlas in ställer möjligtvis krav på användning av andra fordon än idag samt att systemet medför en större arbetsbelastning. Det måste också framgå att den mark som avses endast är sådan mark som kommunen har rådighet över. I annat fall blir det omöjligt att uppfylla ställda krav. Då det föreligger en uppenbar risk för en stor andel felsorterat material som inkommer från allmänna platser bör även ersättningsmodellen huvudsakligen baseras på andra parametrar än insamlade mängder kopplat till ställda kvalitetskrav för det insamlade material.

Malmö 2022-02-07
Peter Engström, vd